

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА № 2 та
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА № 1
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

за підтримки
Київського регіонального центру
Національної академії правових наук України
Всеукраїнської громадської організації
«Асоціація цивілістів України»

**ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПРИВАТНОПРАВОВИХ
МЕХАНІЗМІВ НАБУТТЯ, ПЕРЕДАЧІ,
ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ
ТА СІМЕЙНИХ ПРАВ**

**Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті професора Ч. Н. Азімова**

м. Харків, 15 грудня 2021 р.

Харків
2021

Відповідальний за випуск проф. *В. В. Надьон*

П78 Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав : матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова (Харків, 15 грудня 2021 р.). – Харків, 2021. – 268 с.

15 грудня 2021 року кафедра цивільного права № 1 та кафедра цивільного права № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за підтримки Київського регіонального центру Національної академії правових наук України і Всеукраїнської громадської організації «Асоціація цивілістів України» проведено науково-практичну конференцію, присвячену пам'яті доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента АПрН України Чингізхана Нуфатовича Азімова, в якій прийняли участь не тільки викладачі, аспіранти, студенти Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, а й науковці інших юридичних вузів України, а також практичні робітники.

До збірника увійшли тези доповідей і повідомлень учених, практикуючих юристів, представників судових органів, а також аспірантів, здобувачів та студентів.

Видання адресоване науковим співробітникам, аспірантам, викладачам юридичних факультетів вищих навчальних закладів, а також працівникам суду, адвокатури, органів юстиції, практикуючим юристам, іншим особам, які вивчають і застосовують цивільне та господарське законодавство.

УДК 347(477)

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2021

- 1) особливий порядок пред'явлення іпотекодержателем своїх претензій до спадкоємців боржника;
- 2) спеціальний строк пред'явлення іпотекодавцем претензій до спадкоємців боржника;
- 3) додаткова підстава припинення іпотеки, яка прямо не передбачена законом, проте впливає зі змісту ч. 4 ст. 1281 ЦК;
- 4) припинення зобов'язання майнового поручителя на підставі ч. 1 ст. 523 ЦК у разі смерті боржника за умови, що майновий поручитель не є спадкоємцем боржника та не погоджується забезпечувати виконання зобов'язання новим боржником.

*Менджул Марія Василівна,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»*

ПРАВО ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї НА УЧАСТЬ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ ТА СЛОВАЧЧИНИ

В умовах рекодифікації ЦК України не вшухають дискусії про подальшу долю Сімейного кодексу України. Беззаперечним є той факт, що засади регулювання сімейних відносин в Україні у більшій мірі відповідають європейським цінностям, а сам СК України у регламентуванні правових інститутів є новаторським та відповідає сучасним суспільним потребам.

В Україні доволі чітко регламентовано право інших членів сім'ї на участь у вихованні дитини, зокрема в окремому 5 розділі низка статей гарантує таке право для баби (діда), прабаби (прадіда) (ст. 257 СК України), повнолітніх братів та сестер (ч. 4 ст. 259 СК України), мачухи та вітчима (ст. 260 СК України).

Судова практика в Україні доволі послідовна і підтверджує право діда (баби) та інших родичів на спілкування з дитиною та участь в її вихованні, якщо це відповідає її найкращим інтересам [1; 2]. Верховний Суд також звертає увагу, що у таких справах має бути наявний висновок органу опіки і піклування та такий орган повинен бути залучений до розгляду спору [3; 4].

У таких країнах як Словаччина (Закон про сім'ю, чинний від 11 лютого 2005 року) [5] та Польща (Кодекс про сім'ю та опіку, прийнятий 25 лютого 1964 р., чинний з 1 січня 1965 року [6]) питання спілкування інших членів сім'ї та родичів не регламентується чітко спеціальними нормами сімейного законодавства.

На думку правників Польщі, бабусі й дідусі є третьою групою найближчих родичів дитини після батьків та братів і сестер, тому контакти з ними підлягають особливо сильному захисту, не залежно від передумови здійснення опіки над дитиною протягом тривалого часу. Однак обсяг цих контактів обумовлений необхідністю захисту найкращих інтересів дитини і зазвичай має бути зменшений чи обмежений, якщо бабуся й дідусь залучені до конфлікту між батьками дитини. При цьому свою позицію вони аргументують практикою ЄСПЛ, у тому числі рішенням по справі «С. та ін. проти Хорватії» [7]. Вказане підтверджується і рішеннями польських судів. Так, 20 грудня 2019 року районний суд м. Познані, розглянувши справу за заявою А. Ш. про встановлення контактів з неповнолітніми онуками, вирішив, що бабуся має право підтримувати особисті контакти з неповнолітніми онуками у «кожну 3-ю неділю місяця з 11:00 до 13:00 за місцем проживання неповнолітніх або на вулиці в присутності матері неповнолітніх». Як зазначає Верховний суд, «бабусі й дідусі можуть вимагати врегулювання особистих контактів з онуками, якщо це відповідає інтересам дитини» (справа № III CZP 42/88) [8].

Щодо Словаччини, то ситуація подібна і правове регулювання контактів дитини з бабусяю та дідусем фрагментарне (§ 25 ч. 5 Закону про сім'ю). Зокрема, зазначено, що «якщо це необхідно в інтересах неповнолітньої дитини і якщо цього вимагають обставини сім'ї, суд також може врегулювати контакти дитини з близькими особами». Відповідно до норм ЦК Словаччини (§ 116) до переліку близьких осіб відносяться: родичі по прямій лінії, брати і сестри, подружжя, інші особи, які перебувають у родинних чи подібних стосунках. Крім того, прогаліни у сімейному законі та Цивільному кодексі Словаччини заповнюються положеннями Конвенції про права дитини.

Таким чином, проведений порівняльний аналіз законодавчого регулювання в Україні, Польщі та Словаччині, показав порівняно якісно-ефективніший правовий механізм регламентації права інших членів сім'ї на участь у вихованні дитини у нашій державі. Якщо у Словаччині та Польщі відсутні правові норми у спеціальних актах сімейного законодавства, що зумовлює вирішення таких спорів у вказаних державах судами на основі міжнародних конвенцій та практики ЄСПЛ, то в Україні доволі комплексно та системно врегульовано вказаний інститут.

Література

1. Постанова Верховного Суду від 8 травня 2019 року у справі № 390/1426/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82095412> (дата звернення: 20.11.2021).

2. Постанова Верховного Суду від 17 березня 2021 року у справі № 523/16616/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95653953> (дата звернення: 20.11.2021).
3. Постанова Верховного Суду від 8 квітня 2020 року у справі № 635/2771/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88815321> (дата звернення: 20.11.2021).
4. Постанова Верховного Суду від 27 квітня 2021 року у справі № 466/3563/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96631719> (дата звернення: 21.11.2021).
5. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. URL: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36> (дата звернення: 21.11.2021).
6. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19640090059> (дата звернення: 21.11.2021).
7. Справа «С. проти Хорватії» (№ 80117/17). URL: <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-s-proti-xorvati%D1%97/> (дата звернення: 21.11.2021).
8. Mateusz Ziębaczewski. Ustalenie kontaktów i widzeń dziadków z wnukami. URL: <https://kancelaria-prawo-rodzinne.com/ustalenie-kontakty-widzenia-dziadkow-wnukami-poznan> (дата звернення: 21.11.2021).

Міловська Надія Василівна,
*доктор юридичних наук, доцент,
в.о. завідувача відділу дослідження проблем
взаємодії держави та громадянського суспільства
Київського регіонального центру
Національної академії правових наук України*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕХОДУ ДО СТРАХОВИКА ПРАВ СТРАХУВАЛЬНИКА ЩОДО ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ЗА ЗАВДАНІ ЗБИТКИ

З метою захисту інтересів страховика при здійсненні майнового страхування ст. 993 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) та ст. 27 Закону України «Про страхування» встановлено правило, згідно з яким до страховика, який виплатив страхове відшкодування, у межах фактичних затрат переходить право вимоги, яке страхувальник або інша особа, що одержала страхове відшкодування, має до особи, відповідальної за завдані збитки.

Такий перехід прав до страховика називається суброгацією (заміною кредитора у вже існуючому зобов'язанні, яке виникло із заподіяння шкоди), і наділений

ЗМІСТ

Яроцький В. Л.

Перспективи оновлення положень розділу III книги першої ЦК України об'єкти цивільних прав 4

Борисова В. І., Філатова-Білоус Н. Ю.

Щодо питання про правовий статус дочірніх підприємств у системі юридичних осіб приватного та публічного права 6

Кохановська О. В.

Реалізація інформаційних прав фізичної особи через право доступу до інформації згідно міжнародного і національного законодавства 12

Кот О. О.

Оновлення механізмів здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав у процесі рекодифікації Цивільного кодексу України 16

Надьон В. В.

Діти, народжені сурогатними матерям (проблемні аспекти) 19

Бірюкова А. Г.

Переважні права наймача на придбання майна у разі продажу його наймодавцем 22

Великанова М. М.

До питання про розширення поійменованих способів захисту цивільних прав та інтересів у Цивільному кодексі України 25

Галантич М. К.

Істотні умови при укладанні договорів про надання житлово-комунальних послуг 28

Гриняк А. Б.

Оновлення цивільного законодавства України: до питання про розширення підстав захисту суб'єктивних цивільних прав 32

Жорнокуй Ю. М.

Окремі питання загальних положень про юридичну особу у контексті рекодифікації ЦК України 34

Красицька Л. В.

Суб'єкти відповідальності за прострочення сплати аліментів 38

Кройтор В. А.

Проблеми запровадження обов'язкового досудового врегулювання цивільних спорів 41

Кухарєв О. Є.

Окремі аспекти спадкування прав на майно, обтяженого іпотекою 45

Менджул М. В.	
Право інших членів сім'ї на участь у вихованні дитини: порівняльний аналіз законодавства України, Польщі та Словаччини.	49
Міловська Н. В.	
Особливості переходу до страховика прав страхувальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки	51
Харитонов Є. О., Харитонова О. І.	
Категорії «механізм правового регулювання» і «приватноправовий механізм здійснення суб'єктивних цивільних прав»: питання співвідношення	55
Явор О. А.	
Загальнообов'язкове медичне страхування як шлях до забезпечення належної організації охорони здоров'я при пандемії Covid-19 в Україні	60
Якубівський І. Є.	
Правова охорона баз даних в Україні: сучасний стан та перспективи оновлення законодавства	63
Васильєв В. В.	
Саморегулювання майнових цивільних відносин: проблеми правової природи.	67
Іванова К. Ю.	
Значення категорії запевнення для укладення, виконання або припинення договору	70
Гнатів О. М.	
Право довірчої власності і право узурфрукту як альтернатива правам господарського відання та оперативного управління	74
Зайцев О. Л., Зайцев Д. О.	
Поняття нікчемного договору в державних закупівлях	77
Колісникова Г. В.	
Актуальні питання захисту прав здобувачів (споживачів) вищої освіти та науково-педагогічних працівників вищої освіти	80
Кохановський В. О.	
Проблеми здійснення репродуктивних прав фізичної особи у доктрині цивільного права	82
Кочин В. В.	
Право вченого на визнання результатів діяльності	86
Ленех С. М.	
Право споживача фінансових послуг на інформацію.	90

Носік Ю. В.	
Правові засади розпорядження особистими паперами.....	93
Панова Л. В.	
Неповернення кредитних коштів versus неефективне використання кредитних коштів позичальниками.....	95
Піддубна В. Ф.	
Правові проблеми участі держави у цивільних відносинах.....	100
Пономаренко О. М.	
Деякі питання вдосконалення приватно-правових механізмів захисту сімейних прав при порушенні умови добровільності укладення шлюбу.....	104
Сіщук Л. В.	
Належні способи захисту корпоративних прав учасника ТОВ при відчуженні.....	109
Соловійов О. М.	
Деякі зауваження щодо реформування об'єктного складу правовідношення власності.....	113
Туницька Є. О.	
Порядок обчислення строку позовної давності за вимогами банку до спадкоємців боржника за кредитним договором.....	117
Ходико Ю. Є.	
Зміст та форма твору в об'єкті авторського права.....	120
Чуйкова В. Ю.	
Механізми правового регулювання корегування, уточнення та вдосконалення ринку землі в Україні.....	122
Шишка О. Р.	
Принцип правової визначеності у цивільному праві України.....	126
Бровченко Т. І.	
Додатковий строк для прийняття спадщини.....	133
Даниленко О. В.	
Цивільне право в умовах цифрового розвитку.....	135
Донець А. Г.	
Визначення поняття «віртуальний актив» у вітчизняному законодавстві: стан та перспективи.....	139
Дуденко Т. В.	
Особливості застосування судових доктрин на прикладі доктрини «venire contra factum proprium».....	143

Євков А. М.	Щодо проблематики врегулювання принципу вичерпання прав на об'єкти інтелектуальної власності у міжнародно-правових актах.....	146
Казанцев С. В.	Командитні товариства в системі юридичних осіб приватного права.....	150
Маслова-Юрченко К. О.	Номінальна вартість акцій як цивільно-правова категорія.	153
Музика Т. О.	Тлумачення норм як підстава застосування аналогії закону	156
Попов В. А., Філонова Ю. М.	Особливості вдосконалення деяких категорій у сфері перевезення вантажів в умовах рекодифікації	159
Попова С. О.	Правовий механізм захисту права на недоторканність ділової репутації закладу охорони здоров'я в умовах глобалізації.....	161
Рубан О. О.	Щодо питання про прийняття судом рішення про визнання боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника або закриття провадження у справі про неплатоспроможність	166
Іванов А. М.	Відмова від права власності.....	168
Бондаренко К. С.	Забезпечення зобов'язань довірчою власністю	170
Глуценко І. В.	Деякі питання відшкодування шкоди за участю малолітніх чи неповнолітніх осіб	173
Костів М. Т.	Зобов'язальний статут договору з надання грантової допомоги, ускладненого іноземним елементом.	176
Мартін А. М.	Загальні положення про майнові права учасників підприємницьких товариств та їх здійснення	180
Падучак О.	Булінг як зловживання в освітній сфері.	184
Сітченко Г. М.	Договір convertible note як інструмент венчурного інвестування інноваційної діяльності в Україні: очікування та реальність.....	186

Sokaliuk V.	Ethical and legal aspects of human embryonic stem cells research	190
Тиндик М. П.	Предмет договору прокату транспортного засобу	194
Турченко І. В.	Примірний договір підряду на будівництво (капітальний ремонт, реконструкцію) автомобільної дороги як джерело правового регулювання підрядних відносин в Україні	197
Підоненко В. В.	Правова характеристика виникнення та припинення батьківських прав та обов'язків.	200
Гончаров С. І.	Щодо обов'язків колишнього подружжя на забезпечення умов життя спільної дитини	202
Чумак Р. В.	Цивільно-правова кваліфікація відносин з надання правової допомоги.	204
Багацький А. О.	Вдосконалення зобов'язального права в концепції нового Цивільного кодексу України.	207
Беленок А. О.	Смарт-контракти: поняття, правова природа, перспективи використання	210
Бельмас Я. Е.	Юридична природа договору про надання послуг	214
Вітомська Л.	Соціальний захист дітей трудових мігрантів: концептуальні основи та державна політика	217
Гончаренко М. М.	Забезпечення житлом військовослужбовців в будинках державного та комунального житлового фонду.	220
Графова К. М.	Зміст та значення поняття «ділова репутація юридичної особи»	223
Заїчко К. В.	Особливості захисту прав споживача.	225
Клименко Я. Я.	Підстави коли особа може бути визнаною такою, що втратила право на користування житлом (практичні аспекти).	229

Кононенко О. С.	
Правове регулювання батьківських відносин щодо дитини народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.....	232
Котенко Д. О.	
Особливості поділу спільного майна подружжя.....	234
Костюков А. М.	
Правова охорона комп'ютерних програм.....	237
Лященко І. О.	
Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності	239
Марющенко Н.	
Статус навчально – виховних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в Україні.....	241
Музичко Н. В.	
Засади правового регулювання виконання зобов'язання третьою особою	243
Опанасюк М.	
Статус медіатора за новим законом України «Про медіацію».....	245
Останчук О.	
Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.....	248
Полтінніков М. І.	
Щодо визнання спадкового договору недійсним.....	250
Рябко А. О.	
Цивільно-правове регулювання трансплантації і донорства в Україні	252
Фесенко Д. І.	
Правова природа акаунта в соціальних мережах.....	255
Бочагіна М.	
Здійснення та захист суб'єктивних сімейних прав (аналіз практики ЄСПЛ).....	258

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРИВАТНОПРАВОВИХ
МЕХАНІЗМІВ НАБУТТЯ, ПЕРЕДАЧІ, ЗДІЙСНЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ
ТА СІМЕЙНИХ ПРАВ**

**Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті професора Ч. Н. Азімова**

м. Харків, 15 грудня 2021 р..

Відповідальний за випуск проф. *В. В. Надьон*

Формат $60 \times 84 \frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,3. Ум. друк. арк. 15,6.
Тираж 100 прим.